

Gönül köprüsünün ibadet hali: Zekât

Sual: “Zekât emrinin toplum fertleri arasında meydana getirdiği olumlu davranışlar üzerinde durur musunuz? Toplumun alt ve üst sınıflarını birbirine yaklaştırması ve aralarında sevgi bağları tesis etmesinde zekâtın rolü nedir?”

Allah insanı halden hale, farklılıktan farklılığa, düzeyden düzeye, imkândan imkâna uğratar. Allah'ın insana her verdiği şey farklı bir zenginliktir. Her uğrattığı hal, farklı bir nimettir. Her yaşattığı farklılık, farklı bir güzelliştir. Keşke insan bunu bir bilse.. Nitekim fakr u zaruret içinde, musîbet ve belâ anında, acı ve keder esnasında sabırdan güzel nimet yoktur. Bolluk ve genişlik zamanında, varlık ve sıhhat esnasında, huzur ve mutluluk mevsiminde ise şükürden güzel mutluluk yoktur.

Öyle ki, şükreden, elindeki varlığı sevgiyle ve şefkatle paylaşır. Bunu zekât emrine uyarak yapar. Yani, şükreden zekât verir. Zekât veren, kendisinden düşük kimseleri şefkat yağmuruna tutar. Böylece alt sınıftan da üst sınıfa duâ sağanağı başlar.

Üstad Bediüzzaman Hazretleri zekât ile faizi bu açıdan karşılaştırıyor. Bediüzzaman'a göre, toplum hayatında zenginlerle fakirler arasında uyumlu bir denge oluşursa, toplumda barış ve huzur topluca yaşanmaya başlar. Eğer bu denge kurulmazsa toplum hayatı huzursuzluk ve kargaşadan kendini alamaz. Bütün toplumları kargaşaya sürükleyen tek anlayış: “Ben tok olayım; başkası açlıktan ölse, bana ne?” anlayışıdır. Toplumları çöküşe sürükleyen kötü ahlâkın kaynağı ise: “Sen çalış; ben yiyeyim” felsefesidir.

Faiz, zenginler sınıfını fakirlere karşı zulme, merhametsizliğe, ahlâksızlığa itmiştir. Çünkü zenginler, fakirlere ihtiyaç duydukları desteği faiz karşılığında veriyorlar. Oysa bu ahlâksızlıktır, fırsatçılıktır, insafsızlıktır, merhametsizliktir, zulümdür, haksızlıktır. Borç ya bire bir geri ödenmek üzere verilmeli, ya da bir kısmı veya mümkünse tamamı bağışlanmalıdır. Bu durumda borç veren kimsenin malî kaybı Cenâb-ı Hakk'ın karşılayacağı Kur'ân'da müjdeleniyor. Kur'ân buyuruyor ki: “Malını Allah rızası için harcayıp da Allah'a güzel bir borç verecek kim var? İşte onun karşılığını Allah kat kat verecektir. Rızkı kisan da, bolluştıran da Allah'tır. Hepinizin

dönüşü O'nadır." 1

Nitekim borç verilen paraya faiz bindirmek fakirin belini büküyor. Bu, fakir için rahatlama bir yana, eziyetten başka bir şey getirmiyor. Sıkıntısını çözmiyor, bilâkis katlıyor. Fakir faizle hiçbir zaman düze çıkamıyor. Bu durumda, zengine karşı kin, haset, kıskançlık, çekememezlik, sürtüşme hissi ön plâna çıkıyor ve bu duygular toplum barışını bozuyor. Avrupa'da emekle sermaye çatışması bu yüzden başladı ve dünyanın huzurunu kaçıran olumsuz cereyanlarla sonuçlandı. Beşer faizden vazgeçmedikçe de insanlığın topluca mutlu olması söz konusu olamaz.

Oysa faize karşılık Kur'ân'ın çözümü olan zekât, zenginlerle fakirleri barıştıran en etkin bir barış ve şefkat köprüsüdür. Zekât, toplumun üst sınıflarının alt sınıflarına uzattığı şefkat elinden başka bir şey değildir. Kur'ân zekâtı farz kılmakla bu huzursuzluğu kökünden söküp atmaktadır. Öyle ki, zekât ile elinden tutulan fakir, zengine kin göstermek yerine saygı duymakta, kıskançlık ve haset duymak yerine duâ etmekte, sürtüşme ve çekememezlik göstermek yerine hürmet ve itaatle mukabele etmektedir. Fakir zekâtını aldığı zaman zengine duâ etmektedir. Bu duâ ile toplum barışı temel dinamiğini almış olmaktadır. Kur'ân zekâtı farz kılmakla en karmaşık toplumsal problemi kökünden çözmektedir. Birinci anlayışa karşı zekâtı farz kılan, ikinci anlayışa karşı ise faizi haram kılan Kur'ân, böylece belirli bir azınlığı değil, toplumun tamamını hep birlikte barış ve huzura gark etmiştir.²

Öyleyse masumun ahını almak yerine, duâsını almak, Allah'ın verdiği mal ile zenginin elinde bulunmaktadır. Bu bulunmaz fırsatı kaçırmamalı, mal elimizdeyken zekâtını hiç erinmeyerek, hiç çekinmeyerek, hiç sakınmayarak, hiç çok görmeyerek, hiç yüksünmeyerek, hiç ağır görmeyerek vermeli ve bolca sevgi ve şefkati tatmaya ve bolca duâ almaya devam etmeliyiz.

Dipnotlar:

1. Bakara Sûresi: 245.,
2. Sözler, s. 373.